PRAWA DZIECKA · LEKCJA WYCHOWAWCZA

Scenariusz lekcji (45 minut)

klasy 4–8

Cele

- Uczeń wie, czym jest Konwencja o prawach dziecka i kiedy ją przyjęto.
- Rozpoznaje sytuacje naruszenia praw dziecka i wie, gdzie szukać pomocy.
- Rozumie, że prawom towarzyszy odpowiedzialność i szacunek dla praw innych.

Pomoce: karty pracy 1–3 (dla każdego ucznia lub grupy), nożyczki do diamentu, kartki samoprzylepne. **Czas:** 45 minut.

Czas	Etap	Przebieg
5 min	Wprowadzenie	Pytanie na start: „Co każde dziecko powinno mieć, żeby dobrze żyć?” Zapis skojarzeń na tablicy.
10 min	Konwencja w pigułce	Krótki wykład z ramki „Fakty” (karta 1). Uczniowie uzupełniają tabelę: kto odpowiada za dane prawo – rodzice, szkoła, państwo?
10 min	Diament praw	W grupach 3–4 osobowych uczniowie układają 9 praw w diament – od najważniejszego dla grupy. Prezentacja i uzasadnienie (karta 2).
12 min	Studia przypadków	Każda grupa analizuje jedną sytuację z karty 3: jakie prawo jest zagrożone, kto może pomóc, co może zrobić rówieśnik.
5 min	Prawa w internecie	Rozmowa: prywatność, wizerunek, hejt. Uczniowie dopisują 3 zasady bezpiecznej sieci (karta 2).
3 min	Podsumowanie	Każdy kończy zdanie: „Dziś zrozumiałem/zrozumiałam, że…”. Przypomnienie: 116 111 i 800 12 12 12.

Uwaga: rozmowa o prawach dziecka może poruszyć uczniów, którzy doświadczają trudnych sytuacji. Zostań chwilę po lekcji i przypomnij, że można przyjść porozmawiać z wychowawcą lub pedagogiem.

Praca domowa (do wyboru)

- Zapytaj rodziców lub dziadków, jakie prawa mieli dzieci, gdy oni byli w Twoim wieku.
- Zaprojektuj plakat o jednym prawie dziecka na gazetkę klasową.
- Przeczytaj fragment „Króla Maciusia Pierwszego” Janusza Korczaka.

Karta 1: Konwencja i odpowiedzialność

klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Fakty

- Konwencję o prawach dziecka przyjęło Zgromadzenie Ogólne ONZ **20 listopada 1989** roku. Ma 54 artykuły.
- Projekt konwencji zaproponowała **Polska** w 1978 roku. Polska ratyfikowała konwencję w 1991 roku.
- Według konwencji dzieckiem jest każda osoba, która nie ukończyła **18 lat**.
- Konwencję przyjęły prawie wszystkie państwa świata. W Polsce prawa dzieci chroni m.in. **Rzecznik Praw Dziecka**.

1 **Kto przede wszystkim odpowiada za to, żeby prawo było przestrzegane? Postaw X (można więcej niż jeden).**

Prawo	rodzice	szkoła	państwo
prawo do nauki			
prawo do ochrony zdrowia			
prawo do wychowania w rodzinie			
prawo do ochrony przed przemocą			
prawo do wyrażania własnego zdania			
prawo do odpoczynku i zabawy			

2 **Które prawo jest Twoim zdaniem najczęściej łamane wśród dzieci w Polsce? Uzasadnij.**

Karta 2: Diament praw i prawa w sieci

klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

3 Diament praw. Wytnij 9 karteczek i ułóż je w kształt diamentu: na górze najważniejsze prawo dla Waszej grupy, na dole – najmniej ważne w Waszej ocenie. Wklej albo przepisz wynik.

- prawo do nauki
- prawo do zabawy
- prawo do rodziny
- prawo do zdrowia
- prawo do prywatności
- prawo do własnego zdania
- prawo do ochrony przed przemocą
- prawo do imienia i obywatelstwa
- prawo do informacji

Dlaczego na górze diamentu jest to prawo?

4 Prawa w internecie. Dopisz 3 zasady, które chronią prywatność i godność – Twoją i innych.

1.

2.

3.

Karta 3: Studia przypadków

klasy 4–8

M Sytuacja: Marek

Marek od miesiąca nie przychodzi do szkoły, bo musi opiekować się młodszym rodzeństwem, gdy rodzice pracują.

a) Jakie prawo jest zagrożone?

b) Kto może pomóc?

c) Co może zrobić kolega lub koleżanka?

J Sytuacja: Julia

Ktoś z klasy wrzucił do grupy na komunikatorze zdjęcie Julii z podpisem, z którego wszyscy się śmieją.

a) Jakie prawo jest zagrożone?

b) Kto może pomóc?

c) Co może zrobić kolega lub koleżanka?

A Sytuacja: Adam

Adam ma od tygodnia ból zęba, ale nikt w domu nie ma czasu zapisać go do dentysty.

a) Jakie prawo jest zagrożone?

b) Kto może pomóc?

c) Co może zrobić kolega lub koleżanka?

N Sytuacja: Nina

Nina nie chce brać udziału w konkursie recytatorskim, ale nikt nie pyta jej o zdanie i została zapisana.

a) Jakie prawo jest zagrożone?

b) Kto może pomóc?

c) Co może zrobić kolega lub koleżanka?

Propozycje odpowiedzi

klasy 4–8

Karta 1 – zad. 1 (propozycje)

nauka – rodzice, szkoła, państwo · zdrowie – rodzice, państwo (także szkoła: pielęgniarka) · rodzina – rodzice, państwo · ochrona przed przemocą – wszyscy · własne zdanie – rodzice, szkoła · odpoczynek i zabawa – rodzice, szkoła.

Karta 2 – diament

Nie ma jednej dobrej odpowiedzi – liczy się uzasadnienie. Warto podkreślić, że wszystkie prawa są ważne i się uzupełniają.

Karta 2 – prawa w internecie

Np. nie publikuję cudzych zdjęć bez zgody; nie podaję adresu ani hasła; reaguję na hejt i mówię o nim dorosłemu; nie piszę w sieci tego, czego nie powiedziałbym/powiedziałabym komuś w twarz.

Karta 3 – sytuacje

Marek: prawo do nauki; pomóc mogą wychowawca, pedagog, pomoc społeczna; kolega może przekazać notatki i powiedzieć wychowawcy. **Julia:** prawo do prywatności, wizerunku i ochrony przed przemocą; wychowawca, pedagog, rodzice; nie udostępniać, zgłosić, wesprzeć Julię. **Adam:** prawo do ochrony zdrowia; pielęgniarka szkolna, wychowawca, inni członkowie rodziny; zachęcić Adama, by powiedział dorosłemu. **Nina:** prawo do wyrażania własnego zdania; wychowawca, nauczyciel prowadzący konkurs; pomóc Ninie spokojnie powiedzieć, czego chce.

Gdzie szukać pomocy

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 (bezpłatny) · Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 800 12 12 12 (bezpłatny, całodobowy; czat: czat.brpd.gov.pl) · w nagłych sytuacjach 112.